

A.E. TALAIA

BIBLIOTECA
ARXIU

**COMERCIAL
MARSE, S.L.**

ESPORTS

Francesc Macià, 59 - Tel. 893 43 49

VILANOVA I LA GELTRÚ

mírim

CALÇATS SENYORA
BOSSES - CINTURONS
CARTERES - BITLLETES
MALETES - GUANTS
ARTICLES DE REGAL

Caputxins, 11 - Telèfon 893 21 45
VILANOVA I LA GELTRU (Barcelona)

Agrupació Excursionista Talaia

C/. Comerç, n.º 4
Tel. 893 12 57
VILANOVA I LA GELTRU

Gener · Febrer · 1983

EDITORIAL

Estem a la quaresma, i fa pocs dies Vilanova vivia esplendorosament el seu Carnaval. Com cada any L'A.E.Talaia ha sortit al carrer a llançar caramels i gra i a fer gresca, i és que som vilanovins de soca-rel i quan arriben aquestes dates ens llançem al carrer amb alegria.

Aquest any però, hi havia una mica d'agror en el fons dels nostres pensaments perquè la Comissió Organitzadora del Carnaval de Vilanova es va oblidar voluntariament de fer constar al programa Oficial d'actes a la nostra entitat, i no solament això, sinó que en l'historial del Carnaval tampoc hi sortim.

Els motius poden ser molts, la majoria no els diran, però diuen que no vam assistir a les primeres reunions i per dolents se'ns va castigar.

Creiem que L'A.E.Talaia ha treballat molt per la popularització del Carnaval a Vilanova i que ens mereixiem, com a mínim, una visita dient: "Nois, porteu l'historial de la vostra participació al Carnaval". Però no, els que disposen del poder l'utilitzen i ens castiguen amb el seu silenci.

En altres ocasions però, si els seus interessos particulars ho requerien, ja és preocuparen de repartir gastos amb la Talaia.

Nosaltres, no obstant, som una entitat excursionista i si bé participem al Carnaval, no és l'única finalitat, ni la més important al contrari d'altres societats de la vila.

No podem més però, que explicar-els-hi que aquest any n'ha fet vint-i-cinc que sortim a les comparses i esperem sortir molts anys més.

Una Excursió a: LLUÇÀ

Hi ha tota una sèrie de comarques, que, tot i tenint una estructura geogràfica i històrica definida, degut a les seves reduïdes dimensions no han estat considerades com a parts en la divisió administrativa del país.

Així per exemple, El Collsacabra, El Moianès, Les Guilleries i El Lluçanès, a l'entorn de la Plana de Vic.

El Lluçanès, altiplà que separa les conques del Ter i el Llobregat, és repartit entre tres comarques, Osona, Berguedà i Bages. No obstant, té una personalitat que el caracteritza a l'entorn de Prats de Lluçanès, la ciutat més important de la comarca a l'actualitat.

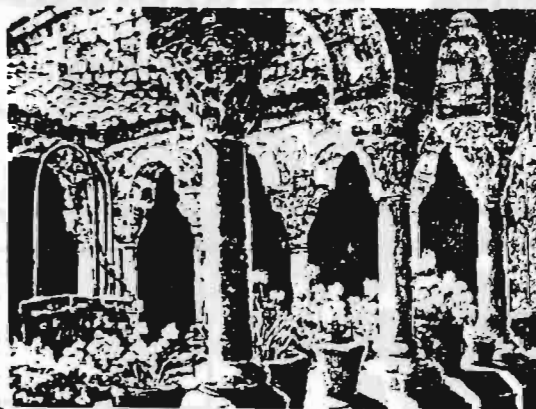
A pocs quilòmetres de Prats de Lluçanès per una carretera que surt a la dreta, si venim de Vic, hi ha el poble de Lluçà.

Lluçà dóna nom a la comarca, encara que actualment és només un petit poblet, anys enrera havia estat el centre militar i religiós.

Per aquest fet, en pocs metres s'aplega un dels conjunts més interessants de visitar del nostre país: un monestir, una església de planta rodona i un castell.

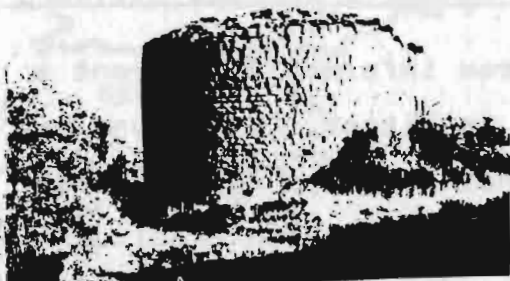
L'actual parròquia de Santa Maria de Lluçà és l'estrella de la comarca, situada sota mateix del turó del castell, fou antany un monestir fundat pels senyors de Lluçà l'any 1160 sobre una església consagrada el 905 amb canonges de Sant Agustí. Conservà aquesta categoria fins l'any 1609. L'edifici que podem veure en l'actualitat és del segle XII.

És sorprenent que en aquest lloc hi hagi un dels claustres més bonics i acollidors del romaní català.

Claustre de Lluçà (Dibuix de Víctor de Laguardia)

Rotonda del Castell de Lluçà

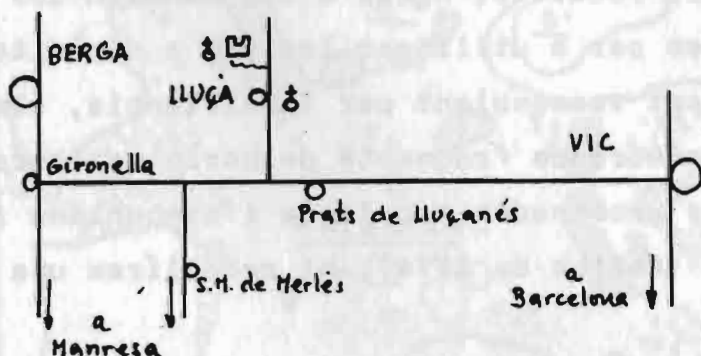
Les seves dimensions tan humanes, la seva decoració sensible i molt variada, la llum i l'ambient, fan que sigui un lloc on podem relaxar la ment. Altres claustres hi haurà amb més riquesa i més valor, però pocs tindran l'encant d'aquest indret.

A uns centenars de metres de l'església, i seguint la carretera, surt a mà esquerra un camí que condueix a una masia (hi han marques d'una marxa recent) des d'on per un corriol es puja al turó del castell (896 m.).

Dalt del castell podem copsar d'un cop d'ull la major part de la comarca i tindrem als nostres peus l'església i l'hostal, on, si ho desitgem, ens podran preparar un bon dinar casolà.

De l'edifici militar en resten ben poques coses i totes mig enrunades. El seu passat és força conegut.

Com a fets més importants destaquem l'enderrocament per part del rei Pere II l'any 1279 per una petita revolta del senyor del lloc; fou residència fins el segle XIV.

Però si bé les zones militars i d'habitatge del castell són malmeses, a pocs metres hi ha, molt ben conservada, l'església rodona, antiga capella del castell i que és un dels

pocs exemplars que en queden al país.

D'una gràcia evident, la petita església rudimentària i primitiva ens farà gastar les últimes fotografies abans de retornar a casa.

SALVADOR BUTÍ

Fitxes d'espeleologia

ELS FORATS DE SANT QUINTÍ I LA COVA DEL CORRAL D'EN FALÇ (SITGES)

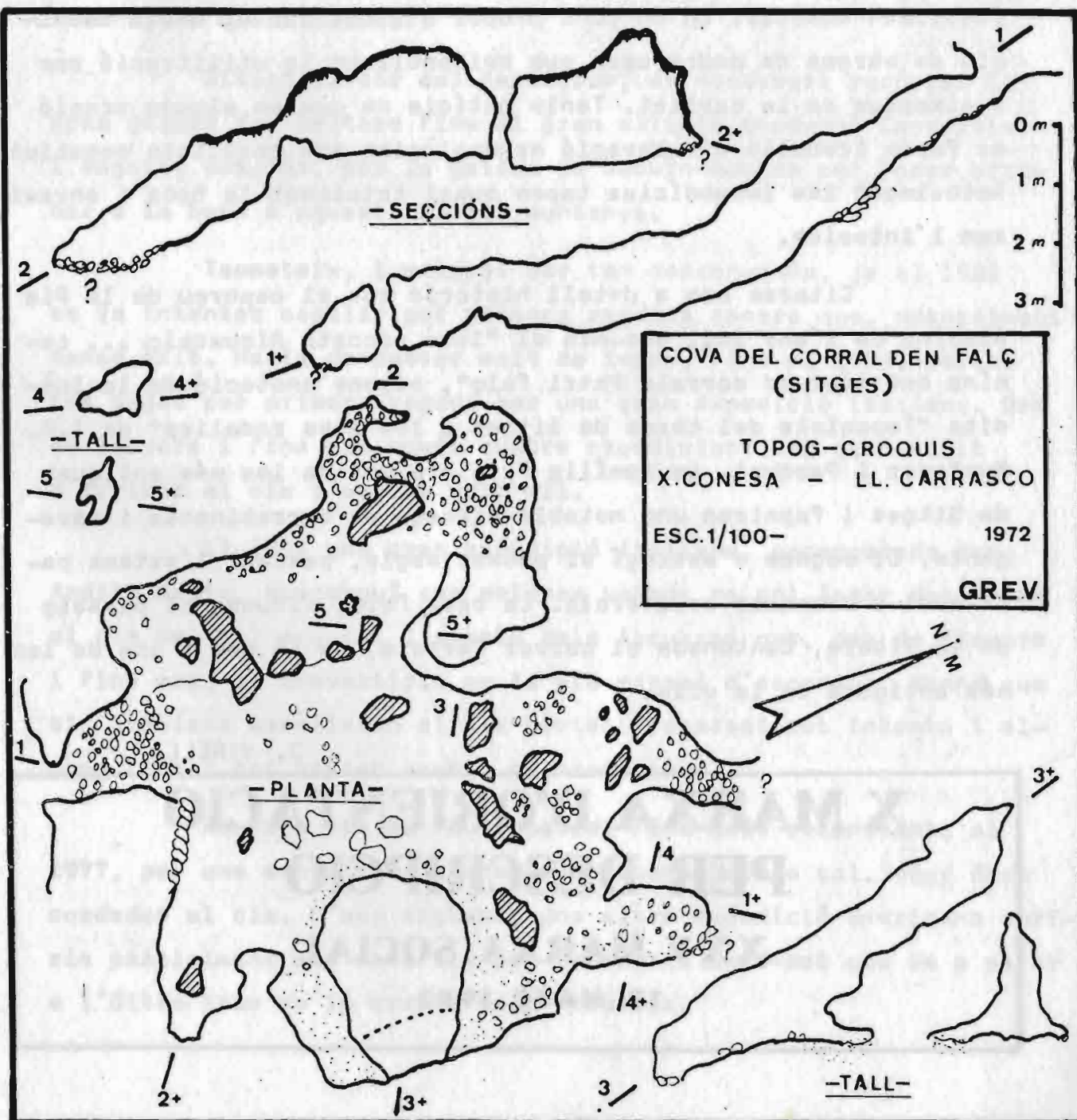
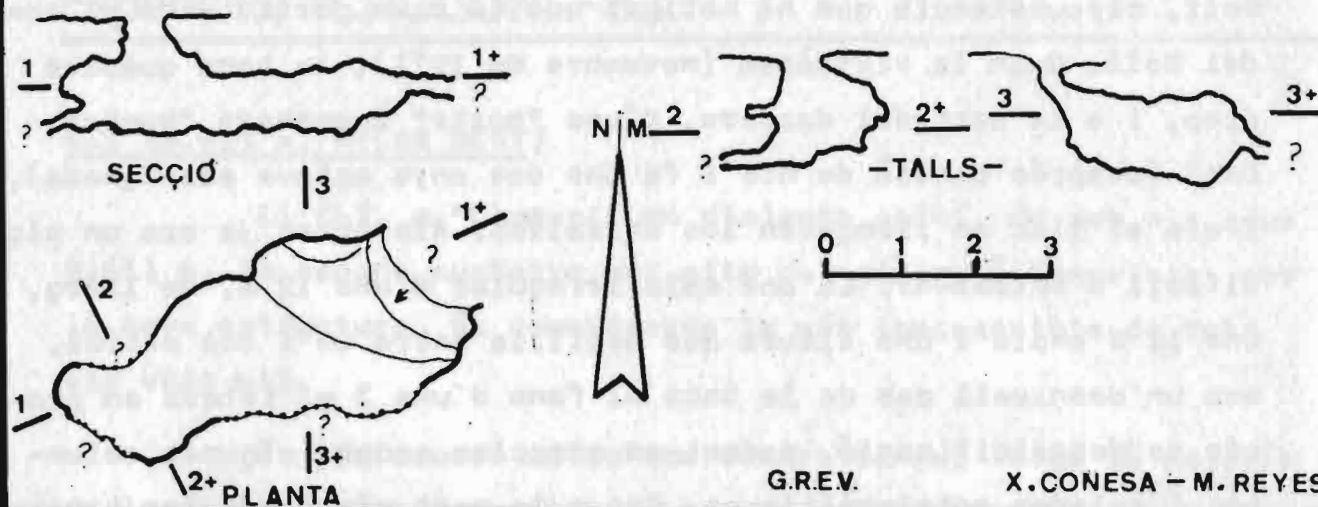
En el darrer butlletí publicàrem informació referent a la descoberta de dos avencs en el terme de Sitges. El fet ens recordà que anys enrera s'exploraren algunes cavitats en el mateix municipi i que, per circumstàncies diverses, quedaren inèdites les informacions i topografies i, conseqüentment, no foren incloses en el catàleg espeleològic del massís del Garraf publicat per Joan Borràs. Encara que amb retard, creiem interessant de donar a conèixer l'existència d'aquests fenòmens càrstics, modestos en longitud o profunditat, però notables tan sols sigui per la seva situació en unes zones del massís en que més aviat n'és exigü.

Els Forats de Sant Quintí es troben a la riba dreta del fondalet que els dona nom, tributari del torrent de l'Aiguadolç, que en aquest sector és anomenat també torrent de les Oliveres. El fondalet de Sant Quintí fa de límit, per la part de ponent, del turó on s'assenta la urbanització Centre-Llevantina. Hi ha bon accés des del punt quilomètric 34,5 de la carretera C-246 de Barcelona a Valls.

La cavitat consisteix en una petita sala d'uns 5 m. de llargada per 2 d'ample i un d'altura. S'hi accedeix per dos forats circulars dissemblants oberts al sostre i separats uns 3 m. l'un de l'altre, situats en un ample rocallís. A cop d'ull semblen les boques de dues sitges excavades per a utilitzar-les com a dipòsits. Aquest supòsit es fa erròniament versemblant per l'existència, als rodals i dins la cavitat, de nombrosos fragments de ceràmica ibero-romana, entre els quals de les anomenades segellada i campaniana i, fins i tot, quan la visitàrem (febrer de 1974), hi recollírem una fusiola.

A uns 600 m. d'aquesta primera cavitat, dins la urbanització Centre-Llevantina, hi ha la cova del Corral d'en Falç. És situada relativament a prop, i a ponent de l'estació de servei del

FORATS DE SANT QUINTI (SITGES)

Molí, circumstància que ha motivat que la cova porti també el nom del Molí. Quan la visitàrem (novembre de 1971), la boca quedava prop, i a la part del darrera, d'una "boite" anomenada "Number One" (després canvià de nom i fa uns dos anys estava abandonada), i era el lloc on llençaven les deixalles. Aleshores ja era un xic difícil d'entrar-hi. És una sala irregular d'uns 12 m. de llarg, uns 11 d'ample i una altura que oscil·la entre un i dos metres, amb un desnivell des de la boca al fons d'uns 3 m. Estava en procés de descalcificació, podent-se apreciar encara algunes columnes i colades estalagmítiques. Cap a la part més fonda les parets regalimen humitat. En un punt proper a l'entrada hi havia vestigis de marges de pedra seca que evidenciaven la utilització com a aixopluc de la cavitat. Tenim notícia de que en alguna ocasió es feren treballs d'excavació arqueològica amb resultats negatius. Actualment les immundícies tapen quasi totalment la boca i envaeixen l'interior.

Citarem com a detall històric que el capbreu de la Pia Almoina de l'any 1611 esmenta el "loco voccato Aiguadolç ... camino que itur ad corrale Petri Falç", segons anotació de la inèdita "Toponímia del terme de Sitges i les sevs rodalies" de I.M. Muntaner i Pasqual. La família Falç era una de les més antigues de Sitges i forniren una notable nissaga de terratinents i navegants. El cognom s'extingí el passat segle, passant l'extens patrimoni a branques colaterals. La casa Falç, situada al passeig de la Ribera, cantonada al carrer Carreta, es té com a una de les més antigues de la vila.

J. VIRELLA

X MARXA D'ORIENTACIO PER DESCRIPCIO

XXV MARXA SOCIAL

13 MARÇ 1983

Expedició: «CHOGORI»-83

K-2 (8.611 m. PILAR OEST)

El K-2, o "Chogori" en dialecte baltí, és amb els seus 8.611 m. la segona muntanya més alta del món però tanmateix, per la seva estructura, és considerada la més inaccessible de tots els vuit mil.

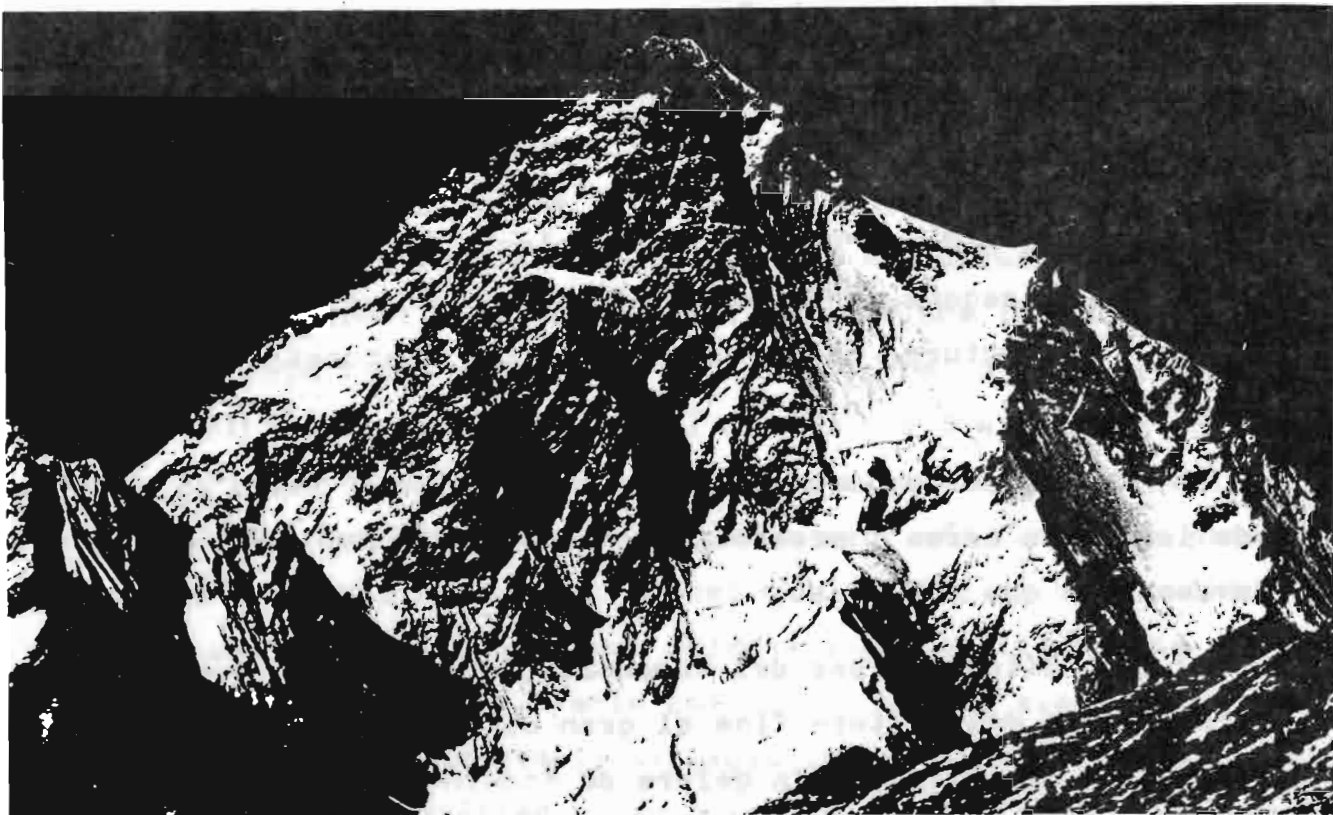
Es per aquest motiu que encara tingui verge la majoria de les seves cares i arestes i, en general, tingui moltes menys ascensions que l'Everest.

Situat al cor del Karakorum, és necessari recórrer la gran gelera del Baltoro fins el gran altiplà anomenat Concordia i seguir, després, per la gelera de Godwin-Austen per poder arribar a la base d'aquesta bonica muntanya.

Tanmateix, i malgrat ser tan desconeguda, ja el 1902 es va intentar escalar per primera vegada encara que, naturalment sense èxit. Havia de passar molt de temps, fins el 1954, perquè fos pujat per primera vegada per una gran expedició italiana. Des de llavors i fins ara només quatre expedicions han aconseguit d'arribar al cim d'aquest vuit mil.

El 1954 una gran expedició italiana, encapçalada per Ardito Desio, aconseguí per primera vegada de col·locar dos homes al cim del K-2 seguint l'aresta dels Abruzzos que, des de llavors i fins ara, es convertiria en la via normal d'ascensió. Abans que els italians assolissin el cim havien fracassat set intents i alguns fins i tot havien acabat en tragèdia.

Aquesta via no fou repetida fins molt recentment, el 1977, per una expedició japonesa que aconseguiria col·locar dues cordades al cim. L'any següent, una altra expedició americana obria parcialment una nova via per la cresta nord-est que va a parar a l'últim tram de la cresta dels Abruzzos.

El K-2, el vuitmil més difícil

L'any 1979 és escalat el K-2 per primera vegada en estil alpi per una expedició lleugera que dirigia el conegut alpinista italià Reinold Messner. Van utilitzar, com les anteriors expedicions, la via normal d'ascensió, però tanmateix no portaren oxigen.

L'any 1981 tanca les ascensions d'aquesta muntanya amb un fet qualitativament important: una expedició japonesa aconseguiria d'obrir una nova via que solca el pilar oest i que havia estat objecte de diverses temptatives, entre les quals la del grup anglès que assolí de guanyar la via sud-oest de l'Everest. És, sens dubte, la via més difícil d'aquest vuit mil.

Amb un total de vuitanta anys, setze expedicions intentarien d'arribar al cim, de les quals només cinc ho aconseguirien.

Aquestes dades serveixen, elles mateixes, per donar una idea de la magnitud del nostre objectiu. El Pilar oest del

K-2, és possiblement, junt amb la paret sud-oest de l'Everest, l'escalada de més envergadura de tot l'Himàlaia i constitueix un dels grans reptes actuals de l'alpinisme mundial.

Sabem, doncs, les dificultats que anem afrontar. Coneixem la zona i les seves característiques de mal temps. Així, doncs, anem cap aquest colós amb audàcia i humilitat.

Del nostre esforç i de la nostra sort dependrà el resultat.

DESENVOLUPAMENT DE L'EXPEDICIÓ

A fi de poder atacar el cim en el període conegut com més estable en altura, el grup expedicionari sortirà amb la suficient antelació per poder cobrir apropiadament totes les etapes prèvies a l'escalada pròpiament dita.

El permís concedit pel govern Pakistaní autoritza l'expedició a començar els seus tràmits el dia 15 d'abril de 1983 sobre territori Pakistaní i per espai de quatre mesos.

La primera fase de l'expedició consistiria en transportar per via aèria el bagatge i els membres de l'expedició i, un cop arribats a Rawalpindi, començar els tràmits necessaris previs a la partença al Departament de Turisme d'Islamabad.

Quan tinguem la documentació correcta, l'equip format pels dotze components: Sebastián Álvaro, Juan José San Sebastián, José Carlos Tamayo, Félix de Pablos, Antonio Pérez Grueso, Angel Vedo, Antonio Trabado, Octavio Galante, Antonio Luna, Miguel Angel Vidal, Javier Alonso, i Carlos Contreras, marxarà per carretera i avió fins a Khardu -capital del districte del Karakorum- on es realitzaran les últimes compres de queviures, i es contractaran els portadors necessaris. Un cop realitzada aquesta operació s'inicia pròpiament l'expedició.

A partir d'aquí i a través de quinze dies, que en el cas de les càmeres de televisió podrien ser alguns més per exigències

de filmació, es realitzaran les diverses etapes d'aproximació fins arribar al lloc de col·locació del camp base.

La fase següent, després de la instal·lació del campament, es farà el reconeixement de la ruta a seguir i la posterior col·locació dels campaments d'altura necessaris per atacar el cim. Aquesta operació és el punt culminant de l'expedició i el seu desenvolupament dependrà del resultat del mateix.

Un cop acabada aquesta fase es replegaran els components de la mateixa, amb els materials sobrants, fins al campament base, on seran recollits pels portadors per tal d'iniciar el retorn amb el mateix sistema d'anada a Rawalpindi.

Els últims i obligats tràmits burocràtics amb el govern de Pakistan donaran fi a la nostra expedició.

ANGEL VEDO

Membre de l'expedició

Secció de Cultura

22ª EXPOSICIÓ

Correspon a una mostra fotogràfica de les obres que ha participat en el Concurs Fotogràfic organitzat amb motiu del centenari dels "Tres Tombs" a Vilanova i la Geltrú. Va estar oberta del 19 al 27 de febrer.

SERVEI DE BIBLIOTECA

Les darreres adquisicions de llibres han estat:

SANT JOAN DE L'ERM. Editorial Alpina.

EL TERME MUNICIPAL DE PIERA. Antoni Escudero i Costa.

Els volums 7é i 8é de la GEOGRAFIA COMARCAL DE CATALUNYA.

Mapes varis.

QUI SOM? Un grup de joves que la nostra principal motivació és la muntanya i el món que l'envolta. Som nois i noies entre 11 i 16 anys i un equip de monitors que busquem quelcom més de la nostra convivència. Volem conèixer la natura, en tots els seus aspectes, fauna, flora, etc. Volem també, ésser més persones, respectar-nos, conviure, ajudar-nos entre nosaltres i cooperar amb tothom que realment ho necessiti.

QUÈ FEM? Dividim les nostres activitats en dues parts:

A).- Els dilluns i els dijous de dos quarts de vuit a tres quarts de nou, ens trobem a l'entitat (Secció de Muntanya) on comentem les properes activitats, fem jocs d'esbarjo com és el parxis, dòmino, etc.... També fem xerrades i col.loquis sobre temes concrets, com poden ser: Orientació a la Muntanya, Material necessari, Alta Muntanya i d'altres.

B).- En les excursions sempre acostumem a posar en pràctica tot allò que hem anat aprenent durant la setmana.

ACTIVITATS REALITZADES:

18.12.82 - Sortida al Pantà de Foix.

8 i 9.1.83 - Sortida a Montserrat (Santa Cecília).

PROPERES ACTIVITATS:

20.2.83 - Travessa pel Garraf. Itinerari: Garraf, Serra dels Pins, La Pleta, Coll de Vallgrassa, Vallgrassa, Plana Novella, Jafra i Sant Pere de Ribes.

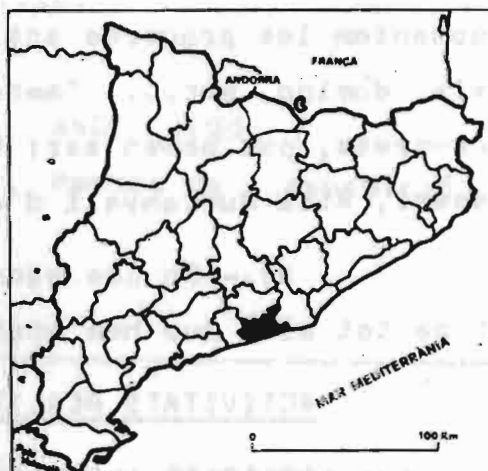
13.3.83 - Participació a la Marxa de l'entitat.

Del 28 al 31 de març, sortida al Refugi Baldric.

NOIS I NOIES AQUEST ÉS EL VOSTRE GRUP, SI TENIU GANES DE VENIR, JA HO SABEU, US ESPEREM ELS DILLUNS I DIJOUS A LA TALAIA.
SI A LA MUNTANYA VOLS ANAR PEL GRUP DE JOVES HAS DE COMENÇAR !!!

Recordem que una vintena d'anys enrera hi hagué un intent de promoure una publicació amb el nom de "El Garraf". Aquesta denominació no la trobaren adequada una gran majoria de les persones convocades. A uns els recordava únicament una estació de ferrocarril d'un poblat agregat de Sitges. A altres els evocava la retorçada carretera costera que recorre el litoral des de Sitges a les platges de Castelldefels, i que el ferrocarril salva travessant un seguit de llargues i fosques foradades, i uns pocs parlaven d'un aspre massís muntanyós solcat per profundes fondalades. Total, que era un nom al qual se li veia escassa relació amb Vilanova, i per tant li mancava acceptació popular.

La divisió comarcal del 1936 havia quedat oblidada i eren pocs, poquíssims els que encara seguien aferrats a aquelles denominacions. El "provincialisme" era, i és encara, ben encastrat al cervell de persones que es declaren fermament catalanes i defensors de la nostra personalitat. Per altra part és evident l'escassa informació, o diguem-ne vulgarització, del que és la comarca del Garraf i el massís o bloc del Garraf. Una enquesta popular inquirint quantes poblacions integren la nostra comarca tindria uns resultats decebedors.

La comarca (subcomarca segregada del gran Penedès) és composta pels municipis de Vilanova, Sitges, Ribes, Cubelles, Canyelles, Castellet i la Gornal i Olesa de Bonesvalls. El massís o bloc del Garraf agafa molta més extensió i abraça sectors de quatre comarques. Baix Llobregat, Garraf, Alt Penedès i Baix Penedès. És limitat per la mar mediterrània, el riu Llobregat des del Prat a Martorell, l'Anoia des de Martorell a Sant Sadurní, i la depressió del Penedès des de la vila xampanyera fins a les

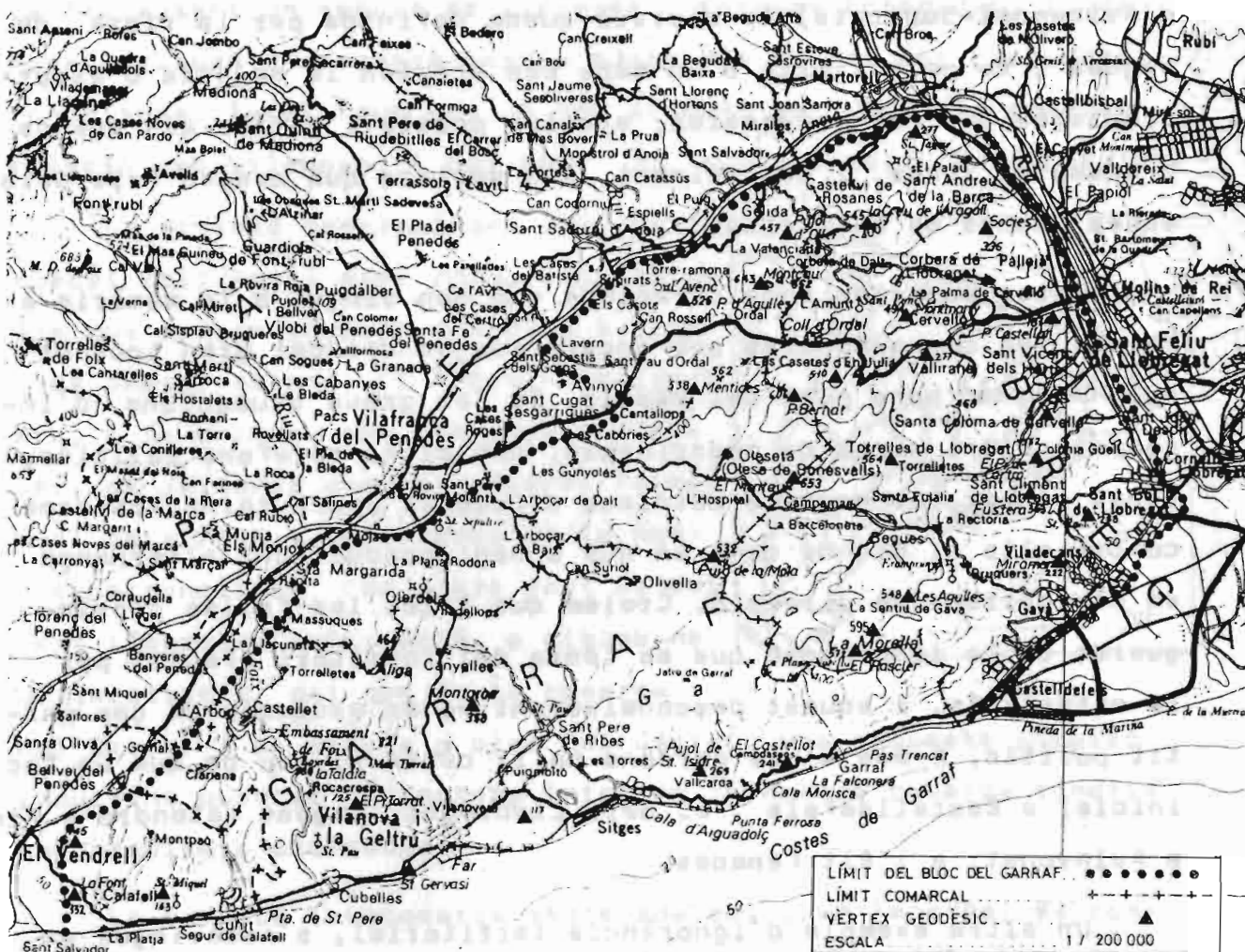
platges del Vendrell.

Hom podria creure que els excursionistes, ben lligats amb el país i coneixedors de camins i corriols, tenen unes idees més clares d'aquests conceptes. Res més lluny de la realitat. Agafeu qualsevol butlletí d'una entitat excursionista i en podeu quedar escruixits. Des de que l'editorial Alpina publicà els mapes "Garraf" i "Ordal", l'única divisió vàlida és la que emmarquen els respectius plànols. Si bé els estudiosos de la geografia i geologia del massís del Garraf admeten una fragmentació del bloc general amb aquelles denominacions, (i això únicament fins al sector d'Avinyonet-Subirats) la divisió queda definida per la riera de Begues i no pels límits d'un mapa com accepten la majoria d'excursionistes que fan travessies, escalen parets i baixen als avencs d'aquestes zones. I, naturalment, els sectors que queden fora dels mapes, doncs no existeixen.

Totes aquestes consideracions ens han vingut a la memòria a raó de les conseqüències que encara cuejen des del gran incendi que devastà bona part del massís. Es fan greus acusacions d'incompetència i manca de coordinació, amb clars rerafons polítics, sense pensar que aquests mateixos arguments poden tornar-se arma contra ells el dia de demà en què s'hagi produït una alternança en els càrrecs de direcció. Creiem que totes les falles provenien de la ignorància que es tenia del territori afectat per la catàstrofe, i aquest desconeixement no és exclusiu de cap partit polític. A més d'una persona no li cabia al cap de que un foc inicial a Castelldefels, al Baix Llobregat, pogués estendre's fins a Avinyonet, a l'Alt Penedès.

Un altre exemple d'ignorància territorial, s'esdevingué en el curs dels aiguats dels passat novembre. El govern civil de Lleida proclamà que la població de Martinet de Cerdanya havia quedat aïllada, quan realment estava solament incomunicada amb la Seu d'Urgell però no amb Puigcerdà, però aquí hi prevalia el concepte "provincial", i com que estava tallada la comunicació amb Lleida, ja es podien fer afirmacions rotundes.

Solucions?. Manca una educació més profunda en el coneixement del país. No sabem si als col·legis encara són vigents les cantarelles de la llista dels reis gods, dels rius d'Espanya, llacs, caps, golfes i altres conceptes fàcilment oblidables, però sí que estem convençuts de què als escolars no els ensenyen la geografia local, la de la comarca, del seu entorn, ni la de Catalunya en general. I menys d'una manera pràctica; resseguint-se els camins i corriols. Quan siguin grans poden ser experts en economia, estadística, arquitectura, informàtica, etc, però po-

sats al front d'una organització d'ajuda i salvament, en un cas greu, poden caure en els mateixos errors que ara s'han fet evidents.

Cal confeccionar mapes actualitzats a escales utilitzables i posar-los a l'abast de petits i grans, a les escoles, ajuntaments, casernes de l'exèrcit, bombers i policia. I cal, també, establir una xarxa regulada de vies d'accés a les zones forestals, començant per

la projectada i mai realitzada carretera d'Olivella a Olesa de Bonesvalls. I això mal pesi a quatre ecologistes teòrics, ja que, malauredament, no serà la darrera vegada que es calí foc al Garraf. Resultava patètica i frustrant la figura del voluntari que lluitava impotent contra un foc esfereïdor, ventant cop a les flames amb un inocu brancatge.

Se'ns pot objectar de que a més vies obertes més ocasions hi haurà de que gent imprudent o mal intencionada hi calí foc. Doncs bé, ja fa bastants anys que hi ha oberta una carretera enquitrada que travessa el massís des de la Plana Novella fins a la platja d'enfront Vallbona, prop de Castelldefels, i una pista de terra que va de Sitges a Begues. És molt possible que si hi passeu alguna vegada us sobrin dits de les mans per a comptar les persones que trobareu pel camí. En canvi hi ha una carretera d'Icòna que porta de Begues al coll de l'Artiga i mirador del Pla de Soler. Doncs malgrat que cal passar per un control de guàrdia que protegeix una estació transmissora, i on prenen nota del conductor i del vehicle, sempre ho veureu ple de gent fent arrosades, rostint carn i deixant els contorns curulls de deixalles. Tot és qüestió d'obrir unes pistes aptes per als cotxes bomba i gens atraients als vehicles utilitaris o de turisme.

JOAN VIRELLA I BLODA

Secció de Cultura

Va SORTIDA DE "CONEGUEM CATALUNYA"

L'itinerari s'ha previst dins la zona del riu Merlès i de la serra de Pic-en-Cel (Berguedà). La data assenyalada correspon al dia 10 d'abril. Resta penjada a la cartellera de l'entitat la fulla de pre-inscripció, on hom pot assabentar-se dels detalls i de les característiques de l'excursió (preus, dinar, dies de recollida de tiquets, itineraris, etc.).

Aconsellem als interessats per a què s'apunten a la fulla tant bon punt hagin decidit la seva participació a la sortida.

Romànic

Penedesenc «II»

EL MARC SOCIAL

La societat feudal era econòmicament rural, socialment estamental, políticament aristocràtica i ideològicament teocèntrica i teocràtica.

Representació de l'homenatge feudal. Miniatura del segle XII, en el Llibre gran dels Feus

Una societat estamental.— En la societat feudal els seus membres es trobaven dividits en dos grans grups o estaments: l'estament dels privilegiats i el dels no privilegiats. Pertanyien al primer grup una minoria aristocràtica dominant constituïda per la noblesa i l'alt clergat; el segon grup comprenia el conjunt dels treballadors, la immensa majoria dels quals eren pagesos (la burgesia no assoliria un paper prou notable al menys fins els segles XIII-XIV). Els dos estaments eren força excloents mútuament: la pertinença a qualsevol d'ells era vitalícia i hereditària (és a dir, que no comptava la voluntat personal per a accedir-hi) i hom no podia canviar d'estament per la senzilla raó que l'ordenament social no ho admetia.

Perquè quedi ben clar: tal com avui diem que la terra és esfèrica —i, per la seva evidència, ni tan sols ens amoïnem a fer entrar en raó el qui ho contradigui— en l'època feudal s'establia aquesta diferència i impermeabilitat entre els dos estaments com la cosa més immutable i més essencial de l'univers; haver dit el contrari significava el mateix que dir avui dia que la Terra és un cilindre.

Com es pertanyia a un o altre estament? Simplement per raó

de naixement. Si hom venia al món en el si d'una família noble, ho era tota la vida; si la família pertanyia a l'estament dels no privilegiats aquest status es mantenia igualment, per sempre, invariable.

A diferència de la nostra societat de classes, la posició econòmica no determinava ni la pertinença ni el canvi d'estament. En la societat classista una posició "alta" se sol adquirir a través de la possessió de riquesa; la manca d'aquesta riquesa sol dur a un lloc "baix" dins l'escala de valors socials. En la societat estamental, per contra, la importància social ve donada, no per l'esforç personal sinó per la categoria social del propi llinatge. Exemplificant-ho d'una altra manera:

- any 1983: la possessió de riquesa sol dur aparellada la facilitat per a posseir, també, poder.
- any 1069 (per exemple): la possessió de poder duu implícita sovint una gran facilitat per a assolir la riquesa.

Ja hem dit que el què diferenciava els dos estaments era la possessió -o no- de privilegis. En què consistien, doncs, aquests privilegis?. El Diccionari General de la Llengua Catalana defineix el privilegi com a un "avantatge excepcional concedit a algú, alliberant-lo d'una càrrega, concedint-li una exempció, etc.", que completem amb el "dret especial o tracte de favor que hom atorga a una persona o a una categoria de persones, distint del què dóna la llei comuna", de la Gran Enciclopèdia Catalana.

Fer una llista completa dels privilegis resultaria massa especialitzat però sí que podem indicar-ne els trets essencials. Fonamentalment, els privilegis concedien al qui els posseïa les facultats de: no haver de pagar impostos, gaudir de lleis especials del propi rang, disposar -en cas de judici- de tribunals formats per gent pertanyent al propi braç, o superior (mai inferior), no haver d'exercir treballs manuals,...

Fàcilment hom pot deduir, en conseqüència, el significat de no posseir aquests privilegis.

Una societat aristocràtica.— Diem que la societat feudal és aristocràtica perquè només l'aristocràcia té el dret d'ocupar els llocs de govern. En efecte: la mateixa rigidesa en la separació s'estamental s'observa en la definició de les missions per a les quals cada persona ha estat creada. Cal incloure dins el grup dominant l'estament religiós que obrava, pel què fa a les qüestions terrenals, com a veritable senyor feudal. L'església, com la noblesa, posseïa feus, exercia poders senyorials, tenia vassalls, ..

El pagès -l'estament no privilegiat, és a dir- tenia damunt l'obligació del treball, necessari per a mantenir els ordres gents -i dirigents- i privilegiats: noblesa i alt clergat.

I cal que pensem que aquesta situació no era considerada com a injusta; ni molt menys. Era justificada com a estrictament necessària i subjecta a l'ordenament diví del món. Adalberon, bisbe de Reims, ho deixava ben clar en la seva Carta a Rothbert, rei dels francs: (...) "En canvi, la societat es troba dividida en tres ordres. A més del ja esmentat -el religiós- la llei reconeix dues altres condicions: el noble i el serf, que no es regeixen per la mateixa llei. Els nobles són els guerrers (...). Defensen el poble (...). L'altra classe és la dels serfs. Aquesta raça de destituïts no graciats no posseeix res sense sofriment. Ells forneixen a tothom provisions i provisions i vestits, ja que els homes lliures no poden passar sense això. Així, doncs, la ciutat de Déu, que és entesa com a una, en realitat és triple. Uns resen, uns altres lluiten i uns altres treballen (...).

Una societat econòmicament rural.— El tret que defineix l'activitat econòmica de la Catalunya feudal és l'autarquia, que consisteix en la producció per al propi consum, sense l'existència

d'excédents (i sense comerç, per tant); això és vàlid en termes generals fins el segle XI, que és quan comença a observar-se un lleu augment del comerç degut a la progressiva aparició de l'excédent.

No hi havia quasi cap altra activitat productiva que l'agricultura i la ramaderia. La font de riquesa era, per tant, la terra, i la seva possessió, el bé més preuat; per això els Comtes de Barcelona podien repoblar amb facilitat les zones frontereres en oferir als pagesos la possibilitat de posseir, a través de l'aprisió, un alou, malgrat els riscos que aquesta zona fronterera comportava (ja ho hem vist a bastament en "el marc històric").

No parlarem aquí de les formes de propietat de la terra en ser un tema que, per la seva extensió, sobrepassa l'àmbit d'aquest treball. Ara bé, ens permetem de recomanar el treball de M. Aventín i JM. Salrach "Sant Benet dels Espiells i la Catalunya de l'època romànica", editat per l'Ajuntament de Sant Sadurní d'Anoia, que per la seva mateixa brevetat és fàcilment comprensible.

El comerç, pràcticament inexistent fins el segle X, s'anà desenvolupant progressivament a partir de la centúria següent, tot i que no pas a gran escala sinó, en la majoria dels casos, a nivell de l'oferta personal de productes d'autoproducció, canviables per d'altres, en mercats de tipus comarcal. De moneda en circulació quasi no n'hi havia amb anterioritat al segle X; el segle XI, en canvi, i gràcies a les pàries que els Comtes de Barcelona co-

Una representació de l'homenatge feudal.
(Llibre gran dels Feus)

braven als regnes musulmans, s'introduí a Catalunya la moneda sarraïna d'or, encara que això no significà cap espectacular augment dels valors en circulació. Poc a poc, però, i al pas dels segles, tendí a generalitzar-se l'ús de la moneda com a valor d'intercanvi, tot i que aquesta normalització es produí ja fora de l'àmbit de l'època romànica.

Cal dir que al Penedès, si bé al principi predominà la micropropietat pagesa, aquesta fou progressivament absorbida per l'església (a través de llegats i donacions testamentàries) i per la noblesa (gràcies a préstecs quasi usuraris, expoliació, ...), de manera que entre els segles XII i XIII es pot dir que s'han invertit els termes afavorint la gran propietat nobiliària: feus, dominis, ... Els senyors imposen, aleshores, al pagès, tributs, càrregues i obligacions que el converteixen, si més no, en un veritable servent dels interessos de l'aristocràcia.

Una societat teocèntrica i teocràtica.— Des de que l'any 313 l'emperador Constantí concedia, amb l'Edicte de Milà, la llibertat religiosa en l'àmbit de l'Imperi romà i, per tant, el cristianisme podia ja manifestar-se públicament, l'encimbellament de la religió cristiana al poder fou paulatí però constant; poc després, el 392, un altre emperador Teodosi, li conferia el rang de religió oficial de l'Imperi. I no deixa de ser notable aquest fet: el cristianisme havia aconseguit l'hegemonia total en un imperi on la qüestió religiosa s'havia caracteritzat sempre pel seu eclecticisme i pel sincretisme dels seus plantejaments.

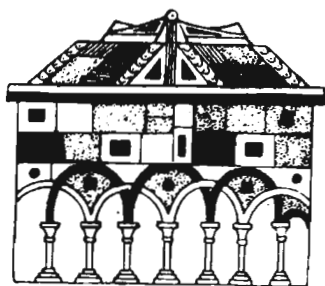
El paper de l'Església com a mediatitzador del poder polític

augmentà amb els temps (els "Concilis de Toledo" de l'època visigòtica en són un altre exemple) fins arribar a imposar l'única ideologia possible, l'única cosmovisió existent en l'època feudal: el teocentrisme i el teocratisme.

Segons el teocentrisme Déu esdevé el centre de tota activitat humana. I qualsevol acció, aspiració o realitat ha de ser ordenada vers la divinitat, que és l'única finalitat que s'ofereix als ulls -i a l'enteniment- de l'home. Qualsevol expectativa humana ha d'estar encaminada a la satisfacció dels designis d'aquesta divinitat, present en tots els aspectes de la vida en la terra.

Essent aquest el plantejament ideològic, el teocratisme, se'ns manifesta com una conseqüència lògica pel què fa a la possessió del poder. En efecte, donat que el rei tenia com a norma suprema d'actuació la llei divina, en caure tots els aspectes de la divinitat sota la jurisdicció eclesiàstica, la monarquia quedava supeditada al poder religiós. Dit d'una altra manera: en la teoria política de l'època no hi havia rei ni emperador més caracteritzat que el Papa (ja que ell convergien els màxims poders, el religiós com a cap de l'església i el civil com a senyor territorial) i totes les altres jerarquies reials o imperials quedaven, en ordre jeràrquic, per sota seu.

Hom pot afirmar, en definitiva, que el poder de l'església era triple: el cultural (en ser els monestirs l'únic reducte de cultura després de la desfeta de l'Imperi Romà), el polític (en posseir l'església drets senyorials iguals als de la noblesa) i l'espiritual (en detemprar la direcció ideològica de l'època).

ORIOL PONSA

Recordant...

Diari de vacances del 3 al 15 d'agost de 1958 (continuació)

Llavors em vaig espantar i vàreig dir als companys que no podia seguir pujant ja que en sentir ganes de treure, creia que faria sang per la boca. El temps anava empitjorant i jo creia que els altres companys, en veure el què em passava haurien desistit de seguir pujant. Però decidírem que un de la colla m'acompanyés fins al refugi, doncs era un perill, per a mi, anar sol avall. Com que plovia ens vàrem posar els impermeables i el company i jo tiràrem avall mentre els altres set pujaven amunt. Durant la baixada vàrem reposar cinc vegades perquè jo em trobava marejat i moltes vegades anava per caure. Finalment vàrem arribar al refugi i em vaig estirar damunt d'una llitera, molt cansat i deprimit, pensant amb tots els companys que pujaven amunt, no obstant el mal temps que feia.

El company que em va acompanyar va encendre un fogó de petroli i va fer cafè mentre jo, neguitós, mirava cap al cim que, tapat per la boira, ja no es veia. Considerava, pel meu intent, que era una temeritat voler pujar al cim de la Maladeta amb aquell temps tempestuós; no sé si els que pujaven, més pràctics que jo amb la muntanya, eren de la mateixa opinió, però el cas és que molts excursionistes que estaven al refugi-hotel, assabentats del cas, també creien que, amb aquell temps, no es podia pujar a cap cim. La tempesta creixia amb intensitat; una pluja bastant forta queia amb intervals, que junt amb els trons i llampecs feia bastanta por.

D'acord amb l'altre company vàrem encendre el foc a la llar que hi ha al refugi, per por que els altres companys vinguessin mullats i poguessin eixugar la roba, i així durant unes tres hores, que per a mi foren tres segles, amb el foc encès i l'aigua calenta per a fer cafè, estiguérem esperant que vinguessin.

Finalment, a les 7,15 vàreig veure, ajudat per la ullera llarga vista, tres dels set companys que baixaven pel mateix lloc on havíem pujat, cosa que em donà a entendre que no havien arribat

al cim de la Maladeta, potser per dificultats metereològiques més que res, ja que els set que pujaven havien donat mostres d'ésser uns bons escaladors.

L'angúnia de moment fou creixent ja que veia que aquests tres baixaven molt de pressa i els altres quatre encara no es veien, i com que la tempesta havia seguit un xic forta, vaig creure que s'havien dividit per dificultats de visibilitat o per altra cosa pitjor.

Passats uns minuts arribaren els altre quatre, molt separats de la via normal, que també baixaven molt de pressa la qual cosa ens tranquil·litza, ja que podíem comptar que res desagradable havia succeït.

Ja tots junts al refugi, calents pel foc de la llar, prenguérem cafè amb conyac i cadascú va dir la seva.

Contaren que, degut al temps dolent i el tard de l'hora, només arribaren fins a la gelera que es troba una hora abans d'arribar al cim, i degut que no portaven menjar ni sac de dormir per fer vivac, acordaren baixar al refugi.

Passat un temps s'acostà l'hora de fer sopar i cadascú posà mà a la motxilla buscant quelcom per menjar. Amb això es presentaren al refugi dos nois, joves, un de 22 anys i l'altre de 16 que eren allotjats al refugi - hotel, però venien al nostre a fer el sopar. Molt simpàtics, ens contaren moltes coses, una ens va satisfer perquè lloaren molt el Pirineu. Ens digueren que l'endemà al matí volien anar al Pirineu català i d'allà cap a la Costa Brava per completar l'excursió de vacances. Quan tingueren el sopar cuit s'acomiadaren de nosaltres amb pena perquè, es veia, els hauria agradat de passar la nit amb la nostra companyia.

En acabar de sopar i contar cadascú les seves impressions ens posàrem a les lliteres disposats a dormir i reposar del cansament de la jornada.

Dia 7 .- Tota la nit havia plogut junt amb un vent del nord bastant fort. Quan ens llevàrem el temps seguia amenaçant tempesta. Un dels companys que s'havia llevat més aviat, va veure com un grup, d'unes deu persones, tirava muntanya amunt. Qui sap si amb intenció d'anar a l'Aneto.

Com que el temps no semblava que hagués d'ésser bo en tot el dia, tot bevent-nos un got de llet amb cafè acordàrem tornar al campament base, o sia, a la Vall de Banys de Benasque; així és, doncs, que arranjades les motxilles emprenguérem el retorn a les nou del matí, seguint el mateix camí d'anada.

En una de les poques parades que vàrem fer, un dels components de l'expedició s'adonà que en uns pins que quedaven aïllats dels altres hi havia un esquírol, i que amb una mica de manya el podíem agafar. Deixàrem les motxilles al camí i agafant unes pedres cadascú cercàrem els pins amb intenció d'atrapar la bèstia. Després d'un quart de setge, tirant pedres i cridant, la bèstia amb una intel·ligència superior a la de nosaltres, s'escapà cap els altres pins 50 metres mes enllà. Cansats i decebuts ens carregàrem les motxilles i seguírem camí avall. Quan havia caminat uns passos em vaig tombar vers els pins de marres i em va semblar que assegut dalt d'unes branques de pi, l'esquírol ens feia ganyotes.

Arribàrem prop de la una al campament on ens feren una arribada que no oblidaré mai. Les dones i homes que es quedaren, ja ens tenien una sopa preparada, junt amb un tall de bacallà amb samfaina que, regat amb uns tragos de vi, ens donaren les forces perdudes durant el temps que estiguérem absents del campament.

Va ésser una excursió que no oblidaré mai però tinc por que, excluint un dels nou que formàrem l'expedició, els altres no quedaren satisfets d'aquesta sortida. Dic això perquè em sembla que aquesta sortida no es realitzà amb la suficient tècnica pel que feia de cap d'expedició. He repetit moltes vegades que jo no havia sortit mai, o no havia pres part en una expedició com aquesta.

Recordo molt bé una de les tantes paraules que ens digué el guia de l'Aneto Sr. Abadías: "les muntanyes no es cansen, els muntanyencs, sí".

Doncs bé, tinc per costum, abans d'adormir-me recordar tots els incidents del dia que he passat sia on sia; i aquell dia que passàrem la nit al refugi lliure de la Renclusa, no obstant i estar cansat, també vaig rumiar el següent: Nosaltres, el millor que hauríem pogut fer, després de menjar al refugi, planejar la sortida del dia vinent, i fet això, descansar bonament un parell d'hores, preparar material i, si hagués convingut, donar una petita explicació, principalment a mi i a l'altre company que no estàvem bregats amb la muntanya, del què s'havia de fer quan es passa una gelera, o es puja una paret.

Nosaltres, crec jo, ens havíem de quedar tot aquell dia al refugi i això hauria servit per a mi com aclimatació a les altures, i als altres, per descansar. Estic segur que si s'hagués fet així, l'endemà al matí, dia 8 hauria estat un dia gloriós per a mi, doncs crec que tots junts hauríem pujat a l'Aneto. He de dir també que a l'hora que emprenguérem la pujada amb direcció a la Maladeta era imprudent, segons tradicions muntanyeres. Les marxas al Pirineu es fan de bon matí i no a les cues de la tarda com férem nosaltres, i a més a més amb un cel amenaçant tempesta. Els resultats ja sabem quins foren. Durant l'estada al campament tingueren lloc alguns incidents lamentables, de caràcter moral, ja que foren conseqüència que la gent del campament es dividís en dos grups. Entre els acampats hi havia un xicot, molt bon noi, però d'un caràcter molt inflamable, i degut a aquest defecte esdevingué, com aquell qui diu, la separació dels dos grups.

Val més no parlar-ne, de tots aquests incidents, perquè no m'agrada recordar aquestes coses però sí que anotaré que vaig sortir del campament amb molta amargor de boca i de cor.

Crec que era el dia 13 d'agost, quan a la tarda vàrem veure des de el campament, com del cim de les muntanyes que l'envoltaven,

baixaven cap a la vall milers de caps de bestiar. Uns pastors ens digueren que aquells cavalls, vaques i ovelles pasturarien, precisament, al lloc on teníem instal·lat el campament. .

Imagineu-vos el pànic. Com que feia dies que nosaltres ja estavem allí, succeí que les bèsties, sia ensumant l'olor del campament, o pel què fos, envaïren, materialment el campament, i aquí vingué Troia Fassàrem la nit en vetlla (no tots) apartant, amb crits i cops de bestó, les bèsties. Aquella nit fou molt freda.

De matí vingueren els amos del bestiar i feren la tria de les diferents marques de cadascú. Cada pastor portava un sarró de sal, i com que el bestiar de cada marca estaven barrejats, ells anaven a cercar els que els pertanyien, i donant-los un xic de sal se l'emportaven al lloc previst i d'aquesta manera quedava feta la tria.

El dia 14 plegàrem el campament de bon matí, i de retorn a Benasque, on arribàrem a mitja tarda, ens afaitàrem i preparàrem les coses pel retorn a la nostra llar.

FERRAN ALVAREZ I BOQUERA

Soci fundador de l'A.E. Talaia

PRESIDENT : JOSEP JULIÀ - SECRETARI : DAVID VIDAL

BUTLLETÍ : SECCIÓ DE CULTURA DE L'A. E. TALAIA

PORTADA : JOSEP MARIA ALSO I TORRENTS

IMPRESSIÓ EN OFFSET : GRÀFIQUES VILASECA - VILANOVA I LA GELTRÚ
